

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 70/15
Luxembourg, den 16. juni 2015

Dom i sag C-62/14
Gauweiler m.fl.

OMT-programmet, som ECB præsenterede i september 2012, er foreneligt med EU-retten

Dette program til opkøb af statsobligationer på de sekundære markeder overskrider ikke ECB's beføjelser på området for den monetære politik og tilsidesætter ikke forbuddet om monetær finansiering for medlemsstaterne

Ved en pressemeddelelse af 6. september 2012 oplyste Den Europæiske Centralbank (ECB) at have vedtaget visse afgørelser om et program¹, som tillader Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) på de sekundære markeder² at købe statsobligationer fra medlemsstater i euroområdet, såfremt visse betingelser er opfyldt. Dette program, der benævnes »OMT-programmet«, har til formål at afhjælpe de forstyrrelser af den pengepolitiske transmissionsmekanisme, der er opstået som følge af den specifikke situation for statsobligationer udstedt af visse medlemsstater, samt at sikre den monetære politiks enhed.

ECB konstaterede således, at rentesatsen for statsobligationer fra visse lande i euroområdet på dette tidspunkt oplevede en betydelig volatilitet og ekstreme udsving. Ifølge ECB udsprang disse udsving ikke kun af de makroøkonomiske forskelle mellem disse stater, men var delvis opstået på baggrund af de stærkt forhøjede risikopræmier på obligationer udstedt af visse medlemsstater, der blev krævet for at dække risikoen for euroområdets opløsning. Ifølge ECB's analyse svækkede denne særlige situation i høj grad ESCB's pengepolitiske transmissionsmekanisme, idet den medførte en fragmentering af bankernes refinansieringsvilkår og af kreditomkostningerne, hvilket stærkt begrænsede virkningerne af ESCB's impulser på økonomien i en væsentlig del af euroområdet.

ECB har anført³, at præsentationen af dette program i sig selv var tilstrækkelig til at opnå den ønskede virkning, dvs. en reetablering af den pengepolitiske transmissionsmekanisme og den monetære politiks enhed. Mere end to år efter præsentationen af programmet er det endnu ikke blevet sat i værk.

Bundesverfassungsgericht (den tyske forfatningsdomstol) skal tage stilling til flere forfatningssager⁴ vedrørende Deutsche Bundesbanks (den tyske centralbank) støtte til gennemførelsen af OMT-programmet og den påståede passivitet, som forbundsregeringen og Bundestag (Forbundsdagen) udviste over for programmet. Sagsøgerne i disse sager har gjort gældende dels, at OMT-programmet ikke er omfattet af ECB's mandat og tilsidesætter forbuddet om monetær finansiering for medlemsstaterne i euroområdet, dels, at det tilsidesætter det demokratiske princip i den tyske forfatning (Grundgesetz) og er til skade for den tyske forfatningsmæssige identitet.

¹ »Afgørelser« truffet af Styrelsesrådet for Den Europæiske Centralbank den 6.9.2012 om en række tekniske karakteristika for Eurosystemets direkte monetære transaktioner (Outright Monetary Transactions) på de sekundære statsobligationsmarkeder.

² Dvs. ikke direkte fra de pågældende medlemsstaters offentlige myndigheder og organer, men udelukkende indirekte fra operatører, som har købt obligationerne på det primære marked.

³ Denne påstand er ikke blevet bestridt for Domstolen.

⁴ Disse sager er blevet anlagt af flere grupper af borgere, herunder en gruppe med støtte fra over 11 000 underskrivere. Den forelæggende ret skal desuden træffe afgørelse i en sag mellem konstitutionelle organer, der er anlagt af Fraktion DIE LINKE im Deutschen Bundestag (den parlamentariske gruppe DIE LINKE i Forbundsdagen).

Bundesverfassungsgericht har forespurgt Domstolen om, hvorvidt EU's traktater tillader ESCB at vedtage et program som OMT-programmet. Bundesverfassungsgericht har navnlig rejst tvivl med hensyn til, om dette program er omfattet af ESCB's beføjelser, således som disse er defineret i EU's traktater, samt om programmet er foreneligt med forbuddet om monetær finansiering for medlemsstaterne.

I sin dom af dags dato besvarer Domstolen disse spørgsmål med, at EU's traktater ⁵ tillader ESCB at vedtage et program som OMT-programmet.

Om ESCB's beføjelser

Domstolen redegør for de beføjelser, der tilkommer ESCB, som har til opgave at formulere og gennemføre den monetære politik (med hensyn til hvilken Unionen har enekompetence for medlemsstaterne i euroområdet), og fremhæver herved, at i overensstemmelse med princippet om kompetencefordeling kan ESCB ikke gyldigt vedtage og iværksætte et program, der falder uden for det område, som i henhold til den primære ret henhører under den monetære politik. Med henblik på at sikre overholdelsen af dette princip er ESCB's akter underlagt Domstolens prøvelse på de betingelser, der er fastsat i traktaten.

Domstolen fastslår, at **OMT-programmet**, henset til målene hermed og til de midler, der er fastsat for at nå disse mål, **enhører under området for den monetære politik og derfor under ESCB's beføjelser.**

For det første bidrager OMT-programmet, eftersom det har til formål at sikre den monetære politiks enhed, til at virkeliggøre målene med denne politik, for så vidt som denne i medfør af EU's traktater skal være »fælles«.

For det andet kan nævnte program, eftersom det har til formål at sikre en hensigtsmæssig pengepolitisk transmission, sikre nævnte politiks enhed og samtidig bidrage til denne politiks **hovedmål**, som er at **fastholde prisstabilitet.**

ESCB's evne til at påvirke prisudviklingen ved sine afgørelser vedrørende den monetære politik afhænger nemlig i vidt omfang af transmissionen af de impulser, som ESCB udsender på pengemarkedet i forskellige økonomiske sektorer. En forringet funktion af den pengepolitiske transmissionsmekanisme kan følgelig medføre, at ESCB's afgørelser mister deres virkning i en del af euroområdet, og kan således bringe den monetære politiks enhed i fare. Eftersom en forringet funktion af transmissionsmekanismen endvidere ændrer effektiviteten af de foranstaltninger, som ESCB vedtager, berøres ESCB's evne til at sikre prisstabiliteten nødvendigvis heraf. Den omstændighed, at OMT-programmet eventuelt også kan bidrage til stabiliteten i euroområdet (som henhører under den økonomiske politik), kan ikke anfægte denne analyse. En foranstaltning på området for den monetære politik kan således ikke sidestilles med en foranstaltning på området for den økonomiske politik, blot fordi den vil kunne have indirekte virkninger for euroens stabilitet.

Hvad angår de midler, som påtænkes med OMT-programmet, dvs. opkøb af statsobligationer på de sekundære markeder, bemærker Domstolen, at der her er tale om at benytte et af de pengepolitiske instrumenter, som er fastsat i EU's traktater, hvorefter ECB og de nationale centralbanker kan deltage i de finansielle markeder ved at købe og sælge pengemarkedsinstrumenter i euro.

OMT-programmets særlige kendetegn giver ikke grundlag for at fastslå, at OMT-programmet kan sidestilles med en foranstaltning på området for den økonomiske politik. Hvad navnlig angår den omstændighed, at iværksættelsen af OMT-programmet er underlagt et krav om de pågældende medlemsstaters fuldstændige overholdelse af makroøkonomiske tilpasningsprogrammer under den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet (EFSF) eller den europæiske stabilitetsmekanisme (ESM), kan det ganske vist ikke udelukkes, at dette kendetegn kan have indirekte virkninger for virkeliggørelsen af visse mål på området for den økonomiske politik. Sådanne indirekte virkninger

⁵ Nærmere bestemt artikel 119 TEUF, artikel 123, stk. 1, TEUF og artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF samt artikel 17-24 i protokol (nr. 4) om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank.

kan imidlertid ikke medføre, at OMT-programmet skal anses for en foranstaltning på området for den økonomiske politik, eftersom det fremgår af EU's traktater, at ESCB, uden at målsætningen om prisstabilitet berøres heraf, støtter de generelle økonomiske politikker i Unionen.

Ifølge Domstolen **tilsidesætter OMT-programmet endvidere ikke proportionalitetsprincippet.**

For det første kunne ESCB under sådanne økonomiske omstændigheder som dem, ECB den 6. september 2012 redegjorde for, med rette anse OMT-programmet for egnet til at bidrage til de mål, som ESCB forfølger, og dermed til fastholdelse af prisstabiliteten.

For det andet går dette program, henset til de betingelser, der er fastsat for iværksættelsen heraf, herunder det strenge krav om at efterleve de mål, der forfølges, og den omstændighed, at programmet er begrænset til visse typer obligationer udstedt af medlemsstater, der udvælges på baggrund af præcise kriterier vedrørende disse mål, ikke åbenbart ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

For det tredje har ESCB afvejet de forskellige omhandlede hensyn, således at det faktisk kan undgås, at der ved OMT-programmets iværksættelse skabes ulemper, som åbenbart ikke står i et rimeligt forhold til de mål, der forfølges med programmet.

Om forbuddet mod monetær finansiering for medlemsstaterne

Domstolen fastslår, at dette forbud ikke er til hinder for, at ESCB vedtager et program som OMT-programmet og iværksætter det på betingelser, som ikke giver ESCB's intervention tilsvarende virkning som et program til direkte opkøb af statsobligationer fra medlemsstaternes offentlige myndigheder og organer.

Selv om EU's traktater forbyder enhver finansiel støtte fra ESCB til en medlemsstat, er det ifølge Domstolen imidlertid ikke generelt udelukket, at ESCB har mulighed for fra en sådan stats kreditorer at opkøbe værdipapirer, som denne stat tidligere har udstedt.

Opkøb af statsobligationer på de sekundære markeder må imidlertid ikke have en tilsvarende virkning som direkte køb af sådanne obligationer på de primære markeder. Sådanne opkøb kan desuden ikke gyldigt bruges til at omgå målsætningen om forbud mod monetær finansiering for medlemsstaterne, idet denne målsætning skal tilskynde medlemsstaterne til at følge en sund budgetpolitik ved at undgå, at monetær finansiering af offentlige underskud eller gunstigere vilkår for offentlige myndigheders lånoptagelse på de finansielle markeder fører til alt for store budgetunderskud eller alt for stor gæld hos medlemsstaterne. Når ECB foretager opkøb af statsobligationer på de sekundære markeder, skal ECB's intervention således ledsages af tilstrækkelige garantier for, at den er forenelig med forbuddet mod monetær finansiering.

I denne henseende bemærker Domstolen, at ESCB's intervention i praksis kan have en virkning, der svarer til direkte opkøb af statsobligationer, såfremt de operatører, der køber sådanne obligationer på det primære marked, med sikkerhed ved, at ESCB vil opkøbe disse obligationer inden for en frist og på betingelser, som de facto gør det muligt for disse operatører at handle som ESCB's mellemmænd for direkte opkøb af nævnte obligationer fra den omhandlede medlemsstats offentlige myndigheder og organer.

Det fremgår imidlertid af de udkast til afgørelser og de retningslinjer, som ECB har fremlagt under sagen, at Styrelsesrådet skal have kompetence til at bestemme omfanget, indledningen, fortsættelsen og ophøret af den intervention på de sekundære markeder, der er fastsat i OMT-programmet. ECB har for Domstolen bl.a. nærmere anført, at ESCB påregner dels at overholde en mindstefrist mellem udstedelsen af et værdipapir på det primære marked og opkøbet heraf på det sekundære marked, dels at undlade på forhånd at oplyse om sin afgørelse om at foretage sådanne opkøb eller omfanget af det påtænkte køb.

For så vidt som disse garantier gør det muligt at undgå, at udstedelsesvilkårene for statsobligationer ændres af visheden om, at disse obligationer vil blive opkøbt af ESCB efter deres udstedelse, gør de det muligt at udelukke, at iværksættelsen af OMT-programmet i praksis har

tilsvarende virkning som et program til direkte opkøb af statsobligationer fra medlemsstaternes offentlige myndigheder og organer.

Henset til kendetegnene ved OMT-programmet er det ifølge Domstolen udelukket, at et sådant program kan anses for at kunne fratage medlemsstaterne tilskyndelsen til at føre en sund budgetpolitik og dermed for at kunne omgå målsætningen med forbuddet mod monetær finansiering for medlemsstaterne.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retstv. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106